

Svjedočenje bivšeg partizana o partizanskom zločinu kraj Širokog Brijega počinjenom prije 50 godina

SNIJEGOM POKUŠALI PRIKRITI ZLOČIN

Držeći krunice, fratri su govorili da nikakvo zlo nisu napravili, da ni za što nisu krivi i da su narodu samo pomagali, ali milosti nije bilo.

► Piše: J. Pavković

Današnji izgled mjesta na kojem su ubijeni franjevci

Na kakav je način falsificirana povijest najbolje svjedoči knjiga »Mostarska operacija« u kojoj su opisane borbe za Široki Brijeg i Mostar. Naravno, ni jednom riječju nisu spomenuti zločini koje su počinili partizani, osobito ono što se događalo 7. veljače 1945. u crkvi na Širokom Brijegu i u drugim mjestima. No, kada savjest proradi, oni koji su kazivali drukčije priznaju što se zapravo dogodilo. Nakon svjedočenja jedinog preživjelog svećenika u pokolju na Širokom Brijegu, objavljujemo svjedočenje P. R., partizana Druge dalmatinske brigade, čiji su mnogi borci počinili stravične zločine. Za danas izdvajamo dio njegove ispovijesti o ubojstvu fratara i civila u širokobriješkom selu Gornjem Gracu.

- Nerado se prisjećam te hladne zimske večeri prvih dana veljače 1945. godine. Usiljenim maršem Druga dalmatinska brigada žurila je prema Gorancima ne bi li spriječila proboj jedne njemačke i hrvatske jedinice iz opkoljenog Širokog Brijega. Put je bio težak, a vrijeme hladno s puno snijega. Sudar se brzo dogodio ispred samog sela. S dva teška mitraljeza na koti koja je dominirala cijelim područjem

Nijemci su imali veliku prednost. U našim redovima bilo je mrtvih i ranjenih.

Tada je počeo njemački napad u dubinu fronte. Pod snažnim pritiskom, mi smo se povukli na rezervni položaj, a zbog nedostatka streljiva morali smo se povući još dalje. Jedinicu koja nas je smijenila Nijemci su isto tako potisnuli. Budući da smo izgubili vezu sa svojim jedinicama krenuli smo putem Lištica – Mostar. U tim lutanjima dočekali smo i mrak.

Naišli smo na crkvicu oko koje je bilo još kuća. Kasnije smo saznali da se to selo zove Gornji Gradac. S naše desne strane vodila se žestoka bitka za Široki Brijeg. Do naših ušiju dopirali su galama i dovikivanje. Ubrzo smo razabrali o čemu je riječ. Štapski kuriri tjerali su ispred sebe grupu zatočenika. U njoj su bili jedan civil, jedan vojnik i četiri, pet fratara.

Kuriri su nas zvali da im pomognemo likvidirati zatočenike, ali svi koji su kraj njih prolazili, odgovarali su da nemaju streljiva, što je bilo točno. Skupina se zaustavila dvadesetak metara dalje od nas. Kuriri su stajali iza svojih žrtava. Tada je onaj civil pokušao pobjeći, ali ga je rafal pokosio. Odmah nakon njega u bijeg se dao zarobljeni Nijemac. Kao munja trčao je krivudavo niz veliku strminu i uspio pobjeći.

Na red su došli fratri. Držali su krunice. Govorili su da nikakvo zlo nisu napravili, da nizašto nisu krivi i da su narodu samo pomagali, ali milosti nije bilo. Odjeknuli su krvavi rafali i okončali život pravednih mučenika. Nakon toga poubijani su odvučeni dalje od puta. Tijela su im partizani pokrili snijegom. Čistim snijegom prekrivena je i krv na mjestu pogibije nedužnih ljudi, ali zločin nije moguće sakriti ma tko ga činio. To zlodjelo ostavilo je mučan dojam na gotovo sve promatrače koji su se u međuvremenu ondje skupili.

Večernji list, srijeda, 8. veljače 1995., str. 8. ✍

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

Riječ urednika

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Dok polako nastupa vrijeme novog hrvatskog predsjednika, pred nama je novi broj, sada već prepoznatljivog, glasila Vicepostulature *Stopama pobijenih*. Raduje nas sve jači odjek među čitateljstvom. Očito je da hrvatski nepobjedivi duh živo kuca ispod prividne šutnje.

Od događaja koje bismo kroz proteklo vrijeme mogli izdvojiti svakako na prvo mjesto treba staviti pronalazak i pokop posmrtnih ostataka fra Maksimilijana Jurčića, kao i pet njegovih supatnika. Svjetlo je ponovno pobijedilo tamu. Njihov ubojica, koji je izgleda za »dobro« obavljen posao dobio čin oficira JNA, mislio je da će ih zbrisati s lica zemlje. Međutim, bilo je to nemoguće. Sve da i nismo pronašli fra Maksimilijanove posmrtnne ostatke, on bi ostao u dubokom sjećanju hercegovačkih franjevac, kao i druga petorica u sjećanju svoje obitelji. Nevina žrtva jednostavno uvijek pobjeđuje. Očekujemo još otkopavanje sljedeće masovne grobnice u Vrgorcu s 40-ak pobijenih koji su krajem siječnja 1945. dovedeni iz Ljubuške tamnice. Nadamo se da će se i to uskoro dogoditi.

Hvala Bogu i u hrvatskom narodu u BiH pokreće se službeno traganje

za posmrtnim ostacima pobijenih u II. svjetskom ratu. Budući da nemamo svog političkog okvira, onda se na tome počelo raditi na razini općina s hrvatskom većinom. Općina Široki Brijeg, na čelu s načelnikom Mirom Kraljevićem, 4. kolovoza 2009. imenovala je Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta II. svjetskog rata i poraća na širokobriježkom području. Povjerenstvo je odmah započelo s radom i trenutno skuplja nepohodne podatke spremajući se s njima izići u javnost. Još su neke općine krenule u tom smjeru. Zaista se uvijek nešto može učiniti ako svojim pogledima dopustimo da budu široki.

Podrazumijeva se da Vicepostulatura i dalje traži živuće svjedoke i dokumente glede pobijenih hercegovačkih franjevac. Istina, već je to pri kraju, ali su ugodna iznenađenja uvijek moguća. Molimo, dakle, i dalje sve one koji nam mogu pomoći u tom smjeru da to što prije i učine. U ime pobijenih najljepše im zahvaljujemo.

Ne dajmo se ušutkati. Tražimo i širi-mo istinu jer će nas samo ona osloboditi!

Mir i dobro!

STOPAMA POBIJENIH

Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subračić«, III., 1 (4),
Humac, 2010

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, p. p. 1,
20352 Vid, RH

Veza:
tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:
BiH 6 KM, RH 24 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih
priloga (s naznakom za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar,
poslovnica Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

IZ SADRŽAJA

Riječ čitatelja	4	Razgovor	29
Iz ljetopisa	5	Pobijeni	35
Podsjetnik	10	Odjek u umjetnosti	54
Povijesne okolnosti	11	Izdavaštvo	55
Svjedočenje	28	Darovatelji	55